

Hakcipta filem-filem Allahyarham Tan Sri P. Ramlee adalah satu isu yang panjang dan agak rumit kerana ia melibatkan beberapa pihak dan perubahan undang-undang dari zaman 1950-an hingga kini. Berikut ringkasan menyeluruh:

✦ Latar Belakang Hakcipta Filem P. Ramlee

1. Studio Jalan Ampas (Shaw Brothers)

Sebahagian besar filem P. Ramlee dihasilkan di bawah Shaw Brothers (Studio Jalan Ampas, Singapura) antara tahun 1948 – 1964.

Mengikut kontrak, Shaw Brothers memiliki hakcipta penuh terhadap filem-filem yang diterbitkan, walaupun P. Ramlee adalah pengarah, pelakon, penulis skrip dan penggubah lagu.

Oleh itu, waris beliau tidak mendapat royalti penuh dari filem era Shaw Brothers.

2. Era Merdeka Studio & Filem Malaysia

Selepas beliau berpindah ke Malaysia (1964 – 1973), beberapa filem diterbitkan melalui Merdeka Studio (Kuala Lumpur).

Hakcipta filem di era ini sebahagiannya dipegang oleh FINAS atau pihak penerbit asal.

Namun, terdapat isu dokumentasi yang tidak jelas menyebabkan hak waris juga tidak terjamin sepenuhnya.

✦ Tempoh Perlindungan Hakcipta

Di bawah Akta Hakcipta Malaysia 1987, hakcipta filem bertahan selama 50 tahun selepas kematian pencipta utama (dilanjutkan kepada 70 tahun mulai pindaan 2022).

Oleh kerana P. Ramlee meninggal pada 29 Mei 1973, hakcipta karya beliau sepatutnya dilindungi hingga 2043 (70 tahun selepas kematian).

Namun, kerana hakcipta asal filem dipegang syarikat penerbit (Shaw Brothers, Merdeka Studio, dll.), waris hanya mendapat sebahagian kecil (jika ada)

✦ Royalti & Tuntutan Waris

Waris P. Ramlee (isteri & anak-anak) pernah mengadu bahawa royalti yang diterima amat kecil berbanding nilai komersial sebenar filem-filem beliau.

Beberapa pihak seperti FINAS, RTM dan syarikat swasta ada membuat pembayaran sekali-sekala, tetapi jumlahnya tidak setimpal.

Sebahagian besar keuntungan hak siaran dan jualan semula filem masih dimiliki oleh syarikat penerbit/pengedaran lama.

✦ Isu Utama

1. Kontrak asal tidak berpihak kepada artis – P. Ramlee bekerja di bawah studio besar yang menguasai semua hakcipta.
2. Tiada mekanisme perlindungan artis pada zaman itu – tiada undang-undang jelas untuk royalti sekunder (ulang tayang, penjualan semula, penstriman).
3. Waris tidak berkuasa penuh – kebanyakan filem dikawal oleh arkib, studio atau syarikat luar negara.

✦ Cadangan Untuk Kerajaan

Mengkaji semula hakcipta legasi seniman negara agar waris mendapat imbuhan lebih adil.

Menubuhkan Dana Royalti Seniman Negara khusus untuk tokoh besar seperti P. Ramlee.

Memastikan penstriman digital (Netflix, YouTube, Astro) membayar royalti kepada waris melalui FINAS atau badan amanah.
